

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

**СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ОСІБ
З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ
ООК 17**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Науково-педагогічний працівник 	Левицький Вадим Едуардович Посада: доцент кафедри логопедії та спеціальних методик Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук Вчене звання: доцент Е-mail викладача: levik7419@ukr.net Профайл викладача: https://logo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/levytskyj-vadym-eduardovych/ Контактний тел. +380974635988
Е-mail кафедри логопедії та спеціальних методик	kaflogoped@ukr.net , kaflogoped@kpnu.edu.ua
Освітньо-професійна програма	Спеціальна освіта (Логопедія)
Спеціальність	А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація	А6.01 Логопедія
Галузь знань	А Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус освітнього компонента (ОК)	Освітній компонент професійної підготовки
Сторінка курсу в MOODLE:	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=10099
Консультації	Згідно графіку консультації, що розміщено на сайті кафедри логопедії та спеціальних методик. https://logo.kpnu.edu.ua/dokumentatsiia/hrafik-konsultatsij/

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ		
Міждисциплінарні зв'язки	характеризується міждисциплінарними зв'язками із: «Вступом до спеціальності»; «Анатомією, фізіологією, патологією дітей з валеологією»; «Психологією осіб з порушеннями мовлення»; «Організацією індивідуального навчання дітей з системними порушеннями мовлення», «Спеціальною методикою виховної роботи», «Педагогікою інклюзивної освіти».	
Мова викладання	українська	
Обсяг освітнього компонента		
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	1	1
Семестр вивчення	2	2
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	60 год.	14 год.
Лекційні заняття	20 год.	6 год.
Практичні заняття	20 год.	4 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	20 год.	4 год.
Самостійна та індивідуальна робота	60 год.	106 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен	Екзамен
Анотація курсу.	Спеціальна педагогіка осіб з порушеннями мовлення є складовою частиною дисциплін циклу професійної підготовки. Її вивчення передбачає підвищення професійної компетентності здобувачів, розширення, систематизацію та закріплення набутих знань з спеціальної педагогіки, що сприятиме ефективній самореалізації як вчителів-логопедів.	
Мета і завдання курсу	Підготовка фахівців до педагогічної діяльності в умовах закладів спеціальної освіти, закладів дошкільної освіти, закладів загальної середньої освіти з інклюзивною формою з дітьми які потребують корекції мовленнєвого розвитку.	
ФОРМАТ КУРСУ		
Форми та види проведення навчальних занять	лекційні заняття, практичні заняття, лабораторні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота. (відповідно до навчального плану)	
Методи та форми контролю	Методи контролю: обговорення на заняттях, участь в дискусіях тощо. Форми контролю: тестування, розробка презентацій, програм, індивідуальних або групових проєктів, конспектів уроків та виховних заходів, вправ, модульна контрольна робота, екзамен	

Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання	Технічне комп'ютерне забезпечення для показу презентацій, відео матеріалів: проектор, екран, комп'ютер, колонки, мультимедійна дошка
Індивідуальні завдання	Вивчення наукової літератури з предмету. Проведення спостереження, аналіз результатів дослідження.
Інтегральна компетентність (ІК) Загальні компетентності (ЗК) Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти загалом та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК – 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК – 10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК – 11 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності. СК – 1 Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я, раннього втручання, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з порушеннями мовлення. СК – 2 Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти, логопедії. СК – 4 Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами. СК – 5 Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати відповідне методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення освітнього процесу. СК – 6 Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання у контексті логопедичного супроводу. СК 7 Здатність дотримуватися вимог до організації навчального та корекційно-розвивального освітнього середовища. СК – 10 Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, з дітьми з порушеннями мовлення. СК – 12 Здатність організовувати дитячий колектив

	(в тому числі в інклюзивних закладах), створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції. СК – 15 Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності. СК – 17 Здатність застосовувати методики і технології початкового навчання та виховання.						
СХЕМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА							
Денна форма							
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Тема 1. Спеціальна педагогіка в системі наукових знань.		2	2		2	6	
Тема 2. Методологічні і теоретичні основи спеціальної педагогіки		2	2		2	6	
Тема 3. Становлення і розвиток спеціальної освіти в Україні		2	2		2	6	
Тема 4. Сучасна система спеціальної освіти дітей з порушеннями мовлення		2	2		2	6	
Тема 5. Принципи спеціальної освіти дітей з порушеннями мовлення		2	2		2	6	
Тема 6. Технології і методи спеціальної освіти		2	2		2	6	
Тема 7. Форми і методи організації спеціальної освіти		2	2		2	6	
Тема 8. Засоби забезпечення корекційно-освітнього процесу в системі спеціальної освіти.		2	2		2	6	
Тема 9. Організація освіти дітей з порушеннями мовлення в закладах з інклюзивною формою		2	2		2	6	
Тема 10. Професійна діяльність й особистість педагога системи спеціальної освіти.		2	2		2	6	
Разом годин	90	20	20		20	60	

розвиткові послуги (допомогу, супровід) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дітей з особливими освітніми потребами в цілому і з порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.

ПРН – 13 Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовленнєвого розвитку, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН – 14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вчителя, асистента вчителя зі спеціальної освіти, вчителя-логопеда.

ПРН – 16 Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН – 18 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

ПРН – 19 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики та технології, форми і засоби початкового навчання і виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

ПОЛІТИКА КУРСУ

1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності в КПУ та https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності <https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view>
2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають право пропонувати альтернативні форми виконання практичних та індивідуальних завдань (проєкти, презентації, відеоматеріали, власні проєкти тощо), які схвалюються та враховуються під час поточного оцінювання.
4. Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти. У випадку, якщо здобувач вищої освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно з Порядком визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>)
5. Політика використання інструментів штучного інтелекту (ШІ). Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено "Положенням про використання штучного інтелекту в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка", введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: <https://drive.google.com/file/d/1eDvHgBvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Форми оцінювання	Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю. Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної
-------------------------	---

	дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом вивчення ОК та балів, набраних на підсумковому контролі. https://surl.li/ixvhpt
--	--

Таблиця 1

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	1. Дайте визначення терміна «спеціальна педагогіка». 2. Охарактеризуйте загальнодидактичні принципи логодидактики. 3. Напишіть мету уроку застосування нових знань, умінь та навичок на довільну тему. 4. Розкрийте предмет і об'єкт логодидактики. 5. У чому полягає зв'язок спеціальної педагогіки і спеціальної психології? 6. Охарактеризуйте спеціальні принципи логопедагогіки. 7. З яких складових складається мета уроку? Опишіть їх. 8. Розкрийте зв'язок спеціальної педагогіки із загальною педагогікою. 9. У чому полягає принцип зв'язку навчання з життям? 10. Розкрийте завдання логопедагогіки. 11. У чому полягає зв'язок логопедагогіки з медичними науками? 12. Розкрийте принцип системності, послідовності і доступності навчання. 13. Опишіть шлях історичного становлення логопедагогіки. 14. Розкрийте поняття «корекція» та наведіть приклади. 15. Дайте характеристику принципу індивідуального диференційованого підходу. 16. Опишіть основні етапи розвитку логопедагогіки як науки. 17. Розкрийте внесок вітчизняних науковців у розвиток логопедагогіки як науки. 18. Розкрийте поняття «форма навчання». 19. Опишіть реалізацію принципу наочності навчання. 20. Опишіть етапи уроку та їх призначення. 21. Розкрийте поняття «реабілітація». 22. Опишіть реалізацію принципу міцності засвоєння знань, умінь та навичок. 23. Опишіть підготовчий етап уроку.
--	--

	24. Розкрийте поняття «абілітація». 25. Охарактеризуйте основний етап уроку. 26. Які форми організації навчання є у спеціальній педагогіці? 27. Охарактеризуйте заключний етап уроку. 28. Розкрийте поняття «інклюзія». 29. Які є методи навчання є у спеціальній педагогіці? 30. Напишіть мету уроку формування нових знань, умінь та навичок на довільну тему. 31. Розкрийте поняття «інтеграція». 32. Охарактеризуйте словесні методи навчання. 33. Напишіть мету уроку систематизації та узагальнення знань, умінь та навичок на довільну тему. 34. Розкрийте поняття «форма навчання». 35. Охарактеризуйте наочні методи навчання. 36. Розкрийте принцип контролю (зворотного зв'язку). 37. Охарактеризуйте практичні методи навчання. 38. Напишіть мету уроку застосування нових знань, вмінь та навичок на довільну тему. 39. Розкрийте термін «порушення мовлення». 40. Опишіть складові підготовчого етапу уроку. 41. Розкрийте поняття «індивідуальний план розвитку дитини». 42. Опишіть складові основного етапу уроку. 43. Запропонуйте завдання для нервово-психологічної підготовки учня до уроку. 44. Охарактеризуйте урок формування нових знань, вмінь та навичок. 45. Запропонуйте завдання на систематизацію та узагальнення знань. 46. Розкрийте поняття «урок». Опишіть їх різновиди. 47. Розкрийте сутність принципу системного підходу. 48. Розкрийте поняття «декомпенсація». 49. Охарактеризуйте інклюзивну форму навчання. 50. Опишіть структуру уроку на систематизацію та узагальнення знань, вмінь та навичок. 51. Розкрийте правові основи спеціальної освіти. 52. Визначте основні етапи історичного розвитку спеціальної педагогіки. 53. Охарактеризуйте урок систематизації та узагальнення знань, вмінь та навичок. 54. Дайте визначення поняття «освітні технології» і наведіть приклади. 55. Дайте визначення поняття «компенсація». 56. Розкрийте, які заклади включає мережа установ для дітей порушеннями мовлення. 57. Які фактори потрібно враховувати під час вибору методу виховання? 58. Опишіть методи виховання. 59. Розкрийте поняття «професіограма логопеда» 60. Розкрийте правові основи спеціальної педагогіки.
Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)	Основна: 1. Логопедія: підручник / за ред. М.К. Шеремет. Вид. 3-тє, перер. та доповн. Київ : Видавничий дім «Слово», 2015. 776 с. https://surl.li/rartwx 2. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / С.П.Миронова. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с. https://surl.li/qiyzwx

	3. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. К. : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с. https://surl.li/uitjtp 4. Тарасун В.В. Основи теорії і практики логодидактики : підручник для вищих навчальних закладів. Київ : «Каравела», 2017. 316 с. https://surl.li/tvrjub Допоміжна: 1. Волкова Н.П. Педагогіка: Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2007. 618 с. https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/volkova.pdf 2. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвеева; Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с. file:///C:/Users/1/Downloads/%D0%9E%D1%81%D0%BD.%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86.%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8%20%D0%A1.%D0%9F.%D0%9C%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf 3. Конопляста С.Ю., Сак Т.Б. Логопсихологія : навч. посіб. / С.Ю. Конопляста, Т.В. Сак; за ред. М.К. Шеремет. К. : Знання, 2010. 293 с. https://surl.li/ifaxwoq 4. Левицький В.Е., Галецька Ю.В. Використання піктограм в логопедичній роботі з дошкільниками із загальним недорозвиненням мовлення II-III рівня. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць : Вип. 21 / за ред. М. Шеремет, О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. 190 с. С.28-40. https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/340798/328785 (Фахове видання) 5. Левицький В.Е. Кореляція подружніх взаємин та поведінки дитини у сім'ї. Педагогіка й сучасні аспекти фізичного виховання: збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної конференції (13-14 травня 2020 року) / за заг. ред. Ю.О. Долинного. Краматорськ : ДДМА, 2020. 445 с. С.409-418. https://fr.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/zbirnyk-vi-mizhnarodn.konf.m.kramatorsk_-13-14.05.2020-1.pdf 6. Левицький В.Е., Гаврилов О.В. Методичні аспекти співпраці педагога з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць : Вип. 26 / за ред. В. Гладуша. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2025. 210 с. С. 65-83. https://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/347669 (Фахове видання) 7. Левицький В.Е. Окремі аспекти співвідношення причин та наслідків шкільної дезадаптації. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць : Вип. 20 / за ред. М. Шеремет, О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. 164 с. С.82-91. file:///C:/Users/1/Downloads/339718-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-788416-1-10-20250921%20(2).pdf (Фахове видання)
--	--

8. Левицький В.Е., Співак В.І. Особливості роботи спеціальних закладів середньої освіти з сім'ями учнів Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць : Вип. 22 / за ред. О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023 146 с. С.123-134. <https://aqce.kpnu.edu.ua/issue/view/20086/13677> (Фахове видання)

9. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 667 с. <http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/7357/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BC%D1%8E%D0%BA%20%D0%A1.%D0%9F.%20%D0%9F%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf>

10. Мартиненко І. Логопсихологія. Курс лекцій : навч. посіб. / І.В. Мартиненко. 2 вид., випр. і допов. К. : Просвіта, 2016. 116 с. <https://naurok.com.ua/logopsihologiya-navchalniy-posibnik-520506.html>

11. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3004/Myronova-S.P.-Pedahohika-inkliuzyvnoi-osvity.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

12. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. Київ : Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с. ps://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23200/1/O_Martynchuk_I_Marunenko_K_Lutsko_O_Taran_T_Melnichenko_T_Yezhova_SP_KSPKIO_IL.pdf

13. Тарасун В. В. Основи теорії і практики логодидактики: підручник для вищих навчальних закладів. Київ: «Каравела», 2017. 316 с. <https://lib.iitta.gov.ua/714740/1/%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%94%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%90.%202017.pdf>

14. Ribtsun, Y., Bielova, O., Korolenko, V., Bolotnykova, T., Govorun, O., & Myttseva, O. Personality development in the paradigm of current neuropedagogy. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2023, 14(4), 388-403. <https://doi.org/10.18662/brain/14.4/512> (Web of Science).

Інтернет-ресурси:

1. Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua/npa>
2. Перелік навчальної літератури, програм, рекомендованої МОН України <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>
3. Бібліотека ім. В.І.Вернадського <http://www.nbu.gov.ua>
4. Збірник наукових праць «Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)» <http://aqce.kpnu.edu.ua/>
5. Бібліотека К-ПНУ імені Івана Огієнка <https://library.kpnu.edu.ua/>
Репозитарій [ElarK-PNU: головна сторінка](#)